

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/603/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7613227273
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gizela Majerčák
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2015:7613227273.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Gizely Majerčák a členov senátu JUDr. Viktórie Midovej a JUDr. Alexandra Husivargu v občianskoprávnej veci žalobcu: V. W., nar. XX.X.XXXX, bydlisko D. XX, Y., zastúpeného: Advokátska kancelária Hovan a Hospúdko, s. r. o., IČO: 47 233 419, M. Gorkého 8, Spišská Nová Ves, za ktorého ako konateľ koná advokát JUDr. Tibor Hospúdko, proti žalovanému: Rapid life životná poisťovňa, a. s., IČO: 31 690 904, Garbiarska 2, Košice, zastúpenému advokátom JUDr. Gabrielom Gulbišom, Nĕmcovej 22, Košice, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaniach žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves z 12.3.2014 č. k. 9C/233/2013 - 172 a proti jeho uzneseniu zo 4.4.2014 č. k. 9C/233/2013 - 182 o poplatkovej povinnosti

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Žalobcovi n e p r i z n á v a náhradu trov odvolacieho konania.

M e n í uznesenie zo 4.4.2014 poplatkovej povinnosti žalovaného tak, že žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť súdny poplatok 331,50 € zo žaloby na účet Okresného súdu Spišská Nová Ves do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom označeným v záhlaví rozhodcovský rozsudok tuzemského rozhodcovského súdu (Arbitrážny súd Košice) z 19.1.2012 sp. zn. 3C/3853/2012 v celom rozsahu zrušil pre nedostatok právomoci rozhodcovského súdu rozhodnúť spor účastníkov spotrebiteľskej (poistnej) zmluvy z 28.6.2007 odvíjajúcej sa od rozhodcovskej doložky obsiahnutej v osobitných zmluvných dojednaniach. Rozhodol tak s odôvodnením, že rozhodcovská doložka ako súčasť VPP podľa obsahu spotrebiteľovi upiera možnosť v prípade sporu brániť svoje práva pred všeobecným súdom, nútiac ho podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu. Vec právne posúdil podľa ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj len „o. z.“) o spotrebiteľských zmluvách (§52 a 53) a o absolútnej neplatnosti právneho úkonu (§39) a tiež podľa ustanovení §40 ods. 1 písm. c), ods. 2 a 41 ods. 1 a 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní. Právne uzavrel, že rozhodcovská doložka obsiahnutá v článku XV. VPP a v osobitných zmluvných dojednaniach nebola individuálne dojednaná a vzhľadom na jej rozpor s ustanoveniami zákonov o spotrebiteľských zmluvách a ustanoveniami Smernice rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „Smernica“) ju vyhodnotil ako neprijateľnú, a preto absolútne neplatnú zmluvnú podmienku, v dôsledku čoho rozhodcovský súd svoju právomoc rozhodnúť spor účastníkov spornej zmluvy založil na neplatnej rozhodcovskej doložke. Rozhodol tak po tom, čo kladne posúdil otázku včasnosti podania žaloby na súd (§41 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z.). V dôsledku toho, že v rozhodcovskej doložke rozhodcovské konanie je dojednané ako výlučný prostriedok riešenia sporov zo spotrebiteľskej zmluvy, rozhodcovskú doložku hodnotil tiež ako úkon priečiaci sa dobrým mravom, a preto neplatný aj podľa §39 o. z. Značnú

nerovnováhu v postavení účastníkov rozhodcovského konania v neprospech spotrebiteľa a dôvodné pochybnosti o objektívnosti rozhodovania v rozhodcovskom konaní vzhľadom aj v skutočnosti, že v zmysle textu rozhodcovskej doložky právomoc rozhodcu nie je založená na dohode oboch zmluvných strán, ale rozhodcovské konanie sa uskutočnilo na rozhodcovskom súde podľa výberu žalovaného, bez možnosti žalobcu akýmkoľvek spôsobom ovplyvniť tento výber.

Vyhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v danom prípade podpis žalobcu pod VPP ani pod osobitnými zmluvnými dojednaniami neznamena, že žalobca skutočne mal možnosť s týmito podmienkami zmluvy sa aj oboznámiť. Považoval totiž za nemožné, aby žalobca ako priemerný spotrebiteľ text týchto podmienok písaný malými písmenami obsahujúci množstvo právnickej terminológie, pochopil po prečítaní v krátkej dobe pred ich podpisom bez možnosti vopred riadne s nimi sa oboznámiť a bez ďalšieho ich pochopiť. Za právne bezvýznamnú považoval pritom skutočnosť, že žalobca samostatne podpísal aj osobitné zmluvné dojednanie odkazujúce na rozhodcovskú doložku v článku XV. VPP s odôvodnením, že aj tieto dojednania sú pokračovaním predtlačeneho formulára poisťných podmienok. Ani samotnú skutočnosť, že sporná poisťná zmluva žalobcovi bola predkladaná treťou osobou (sprostredkovateľ poisťenia), nepovažoval za záruku toho, že žalobcovi všeobecné poisťné podmienky, najmä rozhodcovská doložka, boli riadne vysvetlené. Záznam o požiadavkách a potrebách klienta rovnako nepovažoval za dôkaz o tom, že žalobca mal možnosť riadne sa oboznámiť s VPP a s osobitnými zmluvnými dojednaniami. V zmysle obsahu sporného záznamu žalobca nemal ďalšie požiadavky na vysvetlenie, doplnenie a dojednanie týkajúce sa samotného produktu poisťnej zmluvy, t. j. poisťenia „Kapitál“. Nález Ústavného súdu SR (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 499/2012, ktorým pre porušenie ústavných práv dodávateľa bolo zrušené uznesenie Najvyššieho súdu SR v obdobnej veci týkajúcej sa identickej rozhodcovskej doložky, považoval za neaplikovateľný na tu posudzované súdne konanie vzhľadom na skutočnosť, že nález sa týkal (i) exekučnej veci a hlavne (ii) procesných pochybení, pričom sa nezaoberal otázkou (ne)platnosti rozhodcovskej doložky vo všeobecných zmluvných podmienkach dodávateľa. S obranou žalovaného, že zmluvné podmienky v poisťných zmluvách sú vyňaté spod vecného rozsahu Smernice, sa vysporiadal konštatovaním, že 19. odôvodnenie Smernice možno aplikovať iba na poisťné vzťahy, nie však na časti poisťných zmlúv obsahujúce zmluvné dojednania o rozhodcovskej doložke, ktorá preto podlieha súdnemu prieskumu tak v zmysle Smernice, ako aj v zmysle ustanovení §52 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Plne úspešnému žalobcovi podľa §142 ods. 1 OSP priznal náhradu trov 412,45 € pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia za 5 úkonov právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 28.8.2013, konanie pred súdom v dňoch 15.10.2013 a 12.3.2014 a porady s klientom 18.10.2013 a 12.2.2014) úkony z roku 2013 po 60,07 €, z roku 2014 po 61,87 € [§13a ods. 1 písm. a), b) a d) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z.], režijný paušál 3 x 7,81 € v roku 2013, 2 x 8,04 € v roku 2014; ich súčet 343,46 € zvýšený o 20 % DPH (68,69 €) na 412,45 €.

Uznesením zo 4.4.2014 (č. I. 182 spisu) vzhľadom na skutočnosť, že od súdnych poplatkov oslobodený žalobca mal plný úspech vo veci, s poukazom na §2 ods. 2, vetu prvú zákona č. 71/1992 Zb. žalovaného, ktorý od poplatkov oslobodený nebol, zaviazal na zaplatenie súdneho poplatku zo žaloby sumou 99,50 € [položka 1 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov].

Proti rozsudku aj proti uzneseniu o poplatkovej povinnosti žalovaný podal odvolanie s návrhom, aby odvolací súd rozsudok i uznesenie o poplatkovej povinnosti zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Podľa odvolateľa z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná a súdu vytýkal, že neposudzoval záznam sprostredkovateľa poisťenia z 28.6.2007 dokazujúci, že žalobca dobrovoľne prijal rozhodcovskú doložku do poisťného vzťahu a neprihliadal ani na zákonné a zmluvné povinnosti sprostredkovateľa poisťenia, hoci mal si byť vedomý ich zákonnej povinnosti oboznamovať klientov s alternatívnym spôsobom riešenia sporov. Proti záverom súdu sa bránil námietkou, že záznamom o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve on dokázal, že prostredníctvom viazaného finančného agenta žalobca bol informovaný a mal vedomosť o všetkých podmienkach poisťného vzťahu, vrátane rozhodcovskej doložky a namietal preto, že on uniesol dôkazné bremeno o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky so žalobcom prostredníctvom tretej osoby, a to ešte pred uzavretím samotnej poisťnej zmluvy so žalobcom. Ohľadom osobitných zmluvných dojednaní z dôvodu, že tieto sa nachádzajú pod textom VPP a zároveň aj pod podpisom žalobcu potvrdzujúcim prevzatie VPP, nepripustil, žeby splynuli s VPP, ako aj to, že osobitné zmluvné dojednania by boli súčasťou súvislého textu. Tvrdil, že fáza dojednaní osobitných zmluvných dojednaní, ktorých

obsahom bola rozhodcovská doložka, nastala kauzálna až po platnom uzavretí poisťnej zmluvy. Za právne významné preto považoval, že text osobitných zmluvných dojednaní je nielen úplne zrejme odlišiteľný od ostatného textu VPP, ale aj oddeliteľný od ostatného zvyšku poisťnej zmluvy. Žalobca podľa neho mal na výber, či okrem prevzatia a potvrdenia VPP svojím podpisom podpíše aj osobitné zmluvné dojednanie, pričom v danom prípade pristúpením k nim vlastnoručným podpisom potvrdil svoje rozhodnutie uzavrieť rozhodcovskú doložku so žalovaným. Z uvedených dôvodov žalobca nemohol mať dojem, že znova podpisuje prevzatie VPP, keď tak už tesne predtým raz urobil. Pri uzatváraní spornej zmluvy žalovaný bol dobromyseľný v tom, že vstupoval do vopred sprostredkovaného poisťného vzťahu cez tretiu nezávislú osobu s tým, že sprostredkovateľ poistenia v zmysle dodržania jeho zákonných povinností klientovi vysvetlil všetky podmienky poisťnej zmluvy. Žalovaný až z doručeného rozhodnutia zistil, že žalobcu uviedol do omylu, keď jeho menom bez jeho súhlasu ako poisťník vystupovala a poisťnú zmluvu podpísala iná osoba.

Zotrval na svojom stanovisku, že žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku podlieha poplatkovej povinnosti aj v prípade, že ako žalobca vystupuje subjekt, ktorý v konaní vo veci samej by mal postavenie spotrebiteľa, súdu prvého stupňa vytykal preto, že pokiaľ konal bez splnenia poplatkovej povinnosti žalobcom, konal bez splnenia podmienok konania podľa §103 OSP.

Podľa odvolateľa rozhodcovská doložka má vplyv na výpočet výšky poisťného, a preto v zmysle 19. odôvodnenia Smernice je vyňatá zo súdnej kontroly, t. j. nemožno ju podriaďiť hodnoteniu prípadného nekalého charakteru z pohľadu ustanovení danej Smernice, a teda ani z pohľadu §52 a nasl. o. z., keďže ju možno aplikovať iba na poisťné vzťahy, ale nie na časť poisťných zmlúv a všeobecných poisťných podmienkach, ktoré obsahujú zmluvné dojednanie o rozhodcovskej doložke. Súdu tiež vytykal, že dôkladne neposudzoval hlavný právny vzťah, t. j. poisťný vzťah medzi účastníkmi konania a nijako sa nevenoval jeho zániku v druhom roku po uzavretí poisťnej zmluvy, ktorá mala trvať dlhší čas. Rozhodnutie súdu označil aj za nepresvedčivé, pretože súd sa nevysporiadal so všetkými rozhodnými skutočnosťami a dôkazmi a nepoukázal na dôvody nevykonania a právneho neposúdenia najmä dôkazov predložených žalovaným. Za právne významné považoval, že dojednanie rozhodcovskej doložky nemožno hodnotiť ako nekalú podmienku, pretože rozhodcovské konanie je súčasťou legislatívne upraveného procesu. Poukázal v tejto súvislosti na nesprávny preklad prílohy 1 písm. q) Smernice do slovenského jazyka. Rozhodnutie súdu označil tiež za arbitrárne, vytykajúc mu, že tento neposudzoval kompletne znenie článku XV. VPP po predchádzajúcom posúdení osobitných zmluvných dojednaní č. 01/2007, ktoré práve obsahujú hmotnoprávnu dohodu o uzavretí rozhodcovskej doložky, ničím neodôvodnil, že žalobca mal na výber osobitné zmluvné dojednanie či už podpísať alebo nepodpísať, teda rozhodcovskú doložku prijať alebo neprijať. Poukázal na skutočnosť, že súd nevykonal test primeranosti zmluvnej podmienky v zmysle článku 19 Smernice 93/13/EHS a nezabezpečil si ani objasnenie skutkového stavu potrebného na vyslovenie právneho záveru o hrubom nepomere v právach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. V závere odvolania citoval z rôznych rozhodnutí okresných a krajských súdov, ktoré v obdobných veciach o rozhodcovskej doložke rozhodli ako o individuálne dojednaní, a preto platnej zmluvnej podmienke.

Rozhodnutie o trovách konania napadol z dôvodu, že je predčasné a nemá svoje opodstatnenie, keďže úspech v spore bude možné vysloviť až po konečnom rozhodnutí vo veci samej.

Odvolanie proti uzneseniu o poplatkovej povinnosti osobitne neodôvodnil, avšak vzhľadom na skutočnosť, že odvolaním napadol rozsudok vo veci samej, pričom jeho poplatková povinnosť sa odvíja od úspechu v merite veci, je zrejmé, že nesúhlasí s vyrubení poplatku zo žaloby, pretože sa odvolal aj proti rozhodnutiu vo veci samej znejúcim v jeho neprospech.

Žalobca nevyužil svoje právo vyjadriť sa k odvolaniu, rovnopis odvolania žalovaného mu bol doručený 30.5.2014.

Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací po kladom posúdení včasnosti a prípustnosti odvolania podaného na to oprávneným účastníkom konania (§201, 202 a 204 OSP) v rozsahu vyplývajúcom z §212 ods. 1 a 3 OSP, ako i z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov preskúmal napadnutý rozsudok a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa §214 ods. 2 OSP s tým, že rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach 22.12.2015 o 12,40 hod. v pojednávacej miestnosti č. dv. 202 na II. poschodí, pričom miesto

a čas verejného vyhlásenia rozsudku od 16.12.2012 boli zverejnené na úradnej tabuli odvolacieho súdu (§156 ods. 1, 3 za použitia §211 ods. 2 OSP).

Súd prvého stupňa vo veci dokazovanie vykonal v potrebnom rozsahu, na základe neho správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvého stupňa zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozsudku má podklad v zistení skutkového stavu. Na správnosti týchto skutkových záverov nič nezmenili ani odvolacie námietky žalovaného. Napadnutý rozsudok aj z hľadiska zákonnej požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je plne akceptovateľný, nesignalizuje možnosť porušenia procesných práv účastníka konania. Súd v odôvodnení rozsudku dal odpoveď na všetky otázky, ktoré pre vec majú podstatný význam, dostatočne objasnil skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov uvádzaných žalovaným účastníkom konania.

Súd prvého stupňa postupoval správne, pokiaľ vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k právnemu záveru o neplatnosti posudzovanej rozhodcovskej doložky, ktorá mala založiť právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor účastníkov spotrebiteľskej zmluvy, pretože je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a zrušil preto rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice z 19.1.2012 sp. zn. 3C 3853/12 a správne rozhodol aj o trovách konania. O poplatkovej povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok zo žaloby tiež rozhodol správne, hoci poplatok nevyrubil v správnej výške.

Nárok, o ktorom bolo rozhodnuté rozsudkom Arbitrážneho súdu Košice I z 19.1.2012 sp. zn. 3C 3853/12 žalovaný odvodzoval od zmluvných dojednaní súvisiacich s poisťovnou zmluvou z 28.6.2007, ktorá nesporne je spotrebiteľskou zmluvou (žalovaný pri poskytovaní poistenia konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti ako dodávateľ, žalobca konal ako fyzická osoba zabezpečujúca svoje potreby ako spotrebiteľ). Súčasne išlo o štandardnú formulárovú zmluvu, daný zmluvný vzťah sa riadil aj obsahom zmluvných dojednaní obsiahnutých vo VPP, ktoré sa stali súčasťou formulárovej zmluvy splňujúcej všetky znaky takejto zmluvy. Súd prvého stupňa pri posudzovaní platnosti rozhodcovskej doložky túto preto správne posudzoval aj z pohľadu ochrany spotrebiteľa.

Vychádzajúc zo zákonnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku (§53) spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (tzv. „neprijateľná podmienka“). To však neplatí, ak neprijateľné podmienky boli individuálne dojednané. O individuálne dojednaných zmluvných ustanoveniach pritom môžeme hovoriť len vtedy, ak ide o ustanovenia, a) s ktorými spotrebiteľ mal možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy a zároveň b) mohol ovplyvniť ich obsah. Platí pritom vyvratiteľná domnienka, že ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Vychádzajúc z tejto zákonnej úpravy preto je na dodávateľovi ako silnejšej zmluvnej strane, aby preukázal, že v tom ktorom prípade kumulatívne boli splnené zákonné podmienky vyššie uvedené ako ad/ a) a b). Vzhľadom na uvedené v prejednávanej veci sú správne skutkové a právne závery súdu prvého stupňa, že dodávateľ nepreukázal osobitné dojednanie rozhodcovskej doložky, resp. že by spotrebiteľ osobitne si vymienil jej dojednanie. Naopak bolo nesporne preukázané, že žalobca sa uchádzal o zamestnanie u žalovaného, kde podmienkou jeho prijatia do pracovného pomeru bolo uzavretie poisťovnej zmluvy so žalovaným. Všeobecné poisťovné podmienky i osobitné zmluvné dojednanie ako celok žalobcovi a rovnako i ďalším uchádzačom o zamestnanie, zároveň s ním prítomným na pobočke žalovaného, boli síce poskytnuté na nahliadnutie pred uzavretím poisťovnej zmluvy, zo strany žalovaného bol však vysvetlený len produkt poistenia, nie však jednotlivé ustanovenia poisťovnej zmluvy, VPP, ani rozhodcovská doložka, ani dôvod existencie osobitných zmluvných dojednaní. Žalobca listiny, ktoré mu boli predložené na podpis podpísal, pretože chcel získať prácu, čo sa mu aj podarilo niekoľko dní po uzavretí poisťovnej zmluvy. V čase podpisu poisťovnej zmluvy a prevzatia VPP a osobitných zmluvných dojednaní žalobca nebol preto osobitne oboznámený s významom rozhodcovskej doložky, ani s možnosťou jej odmietnutia. Tieto mu boli predložené ako celok, a tak ich mohol len odmietnuť alebo podrobiť sa všetkým obchodným podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu. Žalobca preto dôvodne spochybnil platnosť rozhodcovskej doložky, ktorá ako súčasť dodávateľom vopred pripraveného a predtlačeneho tlačiva (tzv. formulár), ktoré tento uzatvára opakovane s väčším počtom klientov, obsahom zmluvného dojednanie sporných strán zjavne sa nestala z iniciatívy spotrebiteľa,

nebola individuálne dojednaná a spôsobila nevyváženosť v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, pretože v zmysle jej textu rozhodcovský súd je stanovený ako výlučný súd na riešenie sporov z predmetnej zmluvy, spotrebiteľa vylučuje z možnosti domáhať sa ochrany jeho práv na všeobecnom súde. Žalovaný v konaní nepreukázal svoje tvrdenia o tom, že pri podpise spornej zmluvy žalobca vedel, že podpisuje rozhodcovskú doložku, čo táto znamená a že s týmto vedomým prejavil vôľu spornú zmluvu podriaďiť pod režim rozhodcovského konania. Tým je vylúčené naplnenie vyššie uvedenej zákonnej podmienky ad/ a). Žalovaný nepreukázal ani to, že pred podpisom zmluvy, prípadne prevzatia VPP žalobca bol poučený o možnosti prípadne nepodpísať osobitné zmluvné dojednania. Nebola preto splnená ani podmienka ad/ b), t. j. spotrebiteľ nemal možnosť akokoľvek ovplyvniť obsah zmluvných dojednaní obsiahnutých vo VPP a v osobitných zmluvných dojednaniach, a teda ani obsah, či vôbec dojednanie rozhodcovskej doložky. Vychádzajúc ale už zo samotného faktu, že nebola splnená zákonná podmienka ad/ a), ako jedna z dvoch nevyhnutne potrebných zákonných podmienok pre záver o individuálnom dojednaní zmluvných ustanovení, je možné dospieť k jedinému logickému záveru, že (ani) rozhodcovská doložka nebola dojednaná individuálne, a preto je právne irelevantné riešiť, či spotrebiteľ prípadne (ne)mohol ovplyvniť obsah zmluvných podmienok obsiahnutých vo VPP, či v osobitných zmluvných dojednaniach [splnenie zákonnej podmienky ad/ b)].

Odvolačiemu súdu z jeho rozhodovacej činnosti je známe, že žalovaný ako poisťovateľ individuálne dojednanie rozhodcovskej doložky so spotrebiteľmi odôvodňuje aj obsahom záznamu o požiadavkách a potrebách klienta k poisťovateľskej zmluve, pričom ide o formulár, kde rovnako vopred v rámci pripraveného a predtlačeneho textu je zmienka o možnosti na mimosúdne vyrovnanie prípadných sporov vyplývajúcich zo sprostredkovania poistenia využiť inštitút rozhodcovského konania. Táto skutočnosť tiež svedčí len o tom, že (i) dojednanie rozhodcovskej doložky nebolo iniciatívou spotrebiteľa a tiež (ii) skôr o zámernom predkladaní zmluvných podmienok spotrebiteľovi spoliehajúc sa na to, že tento rozhodcovskú doložku si nevšimne.

Aj so zreteľom na značné množstvo skutkovo obdobných vecí, kde účastníci spotrebiteľskej poisťovateľskej zmluvy v obdobných prípadoch uzavreli rozhodcovskú doložku z hľadiska jej obsahu rovnakého významu, je skôr nepravdepodobné, aby dodávateľ so spotrebiteľom poistnú zmluvu uzavrel aj bez podpísania rozhodcovskej doložky. Naopak samotný spôsob, akým rozhodcovská doložka (aj) v prejednávacom prípade bola koncipovaná a spotrebiteľovi predložená spolu s ostatnými všeobecnými podmienkami, svedčí skôr o zámernom predkladaní zmluvných podmienok, ktorými dodávateľ sledoval vylúčenie zmluvného vzťahu so spotrebiteľom spod režimu súdnej kontroly tak, že zároveň má za cieľ vzbudiť dojem, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná. Už rovnako aj samotná obrana žalovaného, že žalobca mal možnosť rozhodcovskú doložku prijať alebo neprijať, svedčí o tom, že nebola uzatváraná z dôvodu, že si ju vymienil spotrebiteľ. Táto mu bola predložená, a ak si ju všimol, mohol ju neprijať, prípadne v rámci dodávateľom stanovenej lehoty následne ju odmietnuť, osobitne na ňu však upozorňovaný nebol, dodávateľ výslovne sa spoliehal na to, že spotrebiteľ rozhodcovskej doložke nerozumie, nevšimne si ju, resp. že v tridsaťdňovej lehote nestihne ju odmietnuť. Ani jedna z týchto eventualít rozhodne nie je individuálnym dojednaním rozhodcovskej doložky ako zmluvnej podmienky.

Zo zhora uvedených dôvodov sú právne irelevantné námietky odvolateľa rozvíjajúce úvahy, že osobitné zmluvné dojednania nie sú pokračovaním VPP, že rozhodcovská doložka nie je preto súčasťou VPP, že žalobca podpísaním záznamu o požiadavkách a potrebách klienta k spornej poisťovateľskej zmluve potvrdil svoju vedomosť o všetkých zmluvných podmienkach, pričom neobstojí ani jeho obrana, že súd tento záznam v rámci hodnotenia dôkazov nechal bez povšimnutia. Vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu, že žalobca pred podpisom osobitných zmluvných dojednaní nebol upozornený na rozhodcovskú doložku a nebol oboznámený ani s možnosťou nepodpísať osobitné zmluvné dojednania, či v nich obsiahnutú rozhodcovskú doložku dodatočne odmietnuť, súd prvého stupňa správne uzavrel, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná, a to sa vzťahuje aj na sporný záznam.

Neobstojí ani obrana odvolateľa, že len taká výlučná rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Čo je potrebné rozumiť „značnou nerovnováhou“ možno vydedukovať z právnej úpravy neprijateľných podmienok upravených v ods. 4 §53 o. z. pod písmenom r). Výslovne je v ňom ustanovené, že za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky vyžadujú od spotrebiteľa, aby spory

s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, čo nesporne je úplne v súlade s 3. prílohou Smernice [písm. q)]. Rozhodcovská doložka, ktorá nebola individuálne dojednaná so spotrebiteľom, pričom v prípade sporu spotrebiteľa núti podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu, vychádzajúc tak z ods. 1 §53 o. z., ako i zo Smernice, nesporne bez ďalšieho spôsobuje preto značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Odvolačí súd rovnako, ako súd prvého stupňa zastáva názor, že ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná, ale vyplýva zo štandardnej zmluvy, a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, sú úplne namieste obavy, že slabšia strana svoj osud v tak závažnej veci, ako je prípadný neskorší rozhodcovský proces, nedokáže náležite si naplánovať. Rozhodcovská doložka, ktorá v predmetnej veci mala založiť legitimitu pre rozhodcovský rozsudok (nielen) spotrebiteľovi neumožňuje dosiahnuť rozhodovanie sporu štátnym súdom. Rozhodcovskú doložku spotrebiteľ osobitne si nevyjednal, a vzhľadom na jej splnutie s ostatnými štandardnými podmienkami nemal na výber. Mohol zmluvu ako celok len odmietnuť, alebo podrobiť sa všetkým zmluvným dojednaniám, a teda aj rozhodcovskému konaniu. Reálne teda došlo k narušeniu Smernicou Rady 93/13/EHS sledovanej rovnováhy medzi zmluvnými stranami, a to v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ podpisom zmluvy, obsahom ktorej je aj takáto doložka, vopred sa vzdal práva na účinnú procesnú obranu, a to či z nevedomosti alebo z nemožnosti vplyvať na obsah zmluvy, čo v podmienkach právneho štátu je neprijateľným javom (podmienkou). Spôsob, akým rozhodcovská doložka bola koncipovaná, naplňuje podmienku uvedenú pod písm. q) bodu 1 prílohy Smernice Rady č. 93/13/EHS a v §53 ods. 1 O. z.. v tom význame, že rozhodcovské konanie bolo dojednané ako výlučný prostriedok riešenia sporov zo zmluvy, čo je neprijateľné.

Ustanovenie §53 ods. 4 o. z. obsahuje pritom príkladný, teda neuzavretý výpočet neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, ktorý zo strany zákonodarcu je dopĺňaný a precizovaný. V tomto výpočte s účinnosťou od 1.1.2008 výslovne je uvedená aj neprijateľná podmienka požadovania od spotrebiteľa v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Len zo samotnej skutočnosti, že uvedená podmienka v tomto príkladnom výpočte v čase uzavretia spornej poisťnej zmluvy sa nenachádzala, nemožno vyvodiť, že vyžadovanie od spotrebiteľa v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, nie je neprijateľnou podmienkou obsiahnutou v spotrebiteľskej zmluve. Súd pri svojom závere správne vychádzal z príslušného prameňa práva ako celku s akcentom na jeho ciele a zmysel. Zmyslom a cieľom úpravy spotrebiteľského práva v Občianskom zákonníku je poskytnúť spotrebiteľom v Slovenskej republike ako v členskom štáte EÚ minimálne taký štandard ochrany, aký stanovuje Smernica 93/13/EHS.

Podľa „devätnásteho odôvodnenia“ Smernice z posúdenia neprijateľnosti zmluvných podmienok je vyňatý len hlavný predmet zmluvy (v okolnostiach posudzovanej veci hlavným predmetom poisťnej zmluvy je poisťné krytie poskytnuté dodávateľom) a vzťah ceny a kvality tovaru alebo dodávanej služby. Zároveň však platí, že aj hlavný predmet zmluvy a vzťah ceny a kvality dodávanej služby môžu byť brané na zreteľ pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok (rozumej ostatných podmienok poisťnej zmluvy). Z citovaného odôvodnenia Smernice nevyplýva preto vyňatie poisťných zmlúv z vecného rozsahu Smernice en bloc a rovnako ani nemožnosť posúdenia nekalého charakteru podmienky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor vyplývajúci z poisťnej zmluvy. Je preto nenáležitá obrana odvolateľa aj v tom smere, že „devätnáste odôvodnenie“ Smernice spod vecného rozsahu Smernice vyníma zmluvné podmienky v poisťných zmluvách s cieľom, že dohoda o rozhodcovskom konaní nemôže byť neprijateľnou podmienkou, ak je dohodnutá v poisťnej zmluve.

Z týchto dôvodov pokiaľ právomoc rozhodcovského súdu v danom prípade bola založená na rozhodcovskej doložke, ktorá je neprijateľnou podmienkou, a preto absolútne neplatným zmluvným dojednáním, je nesporné, že rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a dodávateľovi voči spotrebiteľovi nemôže zakladať (a to ani sčasti) nárok na plnenie. Boli preto splnené zákonné podmienky na zrušenie rozhodcovského rozsudku, a to na základe žaloby spotrebiteľa na súde uplatnenej v zákonom stanovenej lehote.

Keďže na zrušenie rozhodcovského rozsudku postačí aj jediný naplnený zákonný dôvod, nebolo potrebné zaoberať sa obranou odvolateľa zameranou na obhájenie spôsobu kreovania rozhodcovského orgánu.

Súd prvého stupňa pritom sa nedopustil odvolateľom namietaných procesných pochybení a nebolo zistené ani žiadne iné procesné pochybenie v jeho postupe. V zmysle §4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/1992 Zb. od poplatku je oslobodený spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu, pričom v zmysle poznámky 4aa) týmto osobitným predpisom sa rozumie napríklad ustanovenie §3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Môže však ním byť aj každý predpis, podľa ktorého spotrebiteľ môže uplatniť svoje právo na súde, napríklad podaním žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku, ktorým bol rozhodnutý majetkový spor vzniknutý z tuzemského spotrebiteľského vzťahu. Keďže v posudzovanej veci v rozhodcovskom konaní riešený spor svoj základ mal v spotrebiteľskej zmluve, súd prvého stupňa neporušil preto zásadu rovnosti účastníkov, keď posudzovanú vec prejednal a rozhodol napriek tomu, že žalobca nezaplatil súdny poplatok zo žaloby, keďže v zmysle uvedeného výkladu takáto poplatková povinnosť mu ani nevznikla.

Posudzovanie samotného poistného vzťahu medzi účastníkmi konania i jeho žalovaným namietaný zánik v 2. roku po uzavretí poisťnej zmluvy, je otázka právnej nárokovateľnosti. Posudzovanie dôvodnosti pohľadávky žalovaného voči žalobcovi bude predmetom konania pred všeobecným súdom po právoplatnosti tohto rozsudku tak, ako to vyplýva z §43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. Keďže ide o zákonný dôsledok právoplatného zrušenia rozhodcovského rozsudku z dôvodu ustanoveného v §40 ods. 1 písm. c) daného zákona, nie je potrebné, aby súd vo výroku rozsudku osobitne vyslovil, či a na ktorom orgáne po zrušení rozhodcovského rozsudku v konaní vo veci sa bude pokračovať. Vzhľadom na zmenu právnej úpravy s účinnosťou od 1.1.2015 v konaní vo veci v rozsahu žaloby dodávateľa súd bude pokračovať podľa ustanovení zákona č. 335/2014 Z.z.

Zo všetkých týchto dôvodov odvolací súd podľa §219 OSP potvrdil vecne správne rozhodnutie súdu prvého stupňa.

Na rozhodnutie o trovách konania súd prvého stupňa správne aplikoval §142 ods. 1 OSP, pričom aj výšku priznanej náhrady určil v súlade s právnou úpravou (vyhláška MS SR č. 655/2004 Z.z.) ako je uvedené zhora. Odvolací súd podľa §219 OSP potvrdil preto rozsudok aj v tomto výroku.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa §224 ods. 1 v spojení s §142 ods. 1 OSP, v zmysle ktorých neúspešnému odvolateľovi náhrada trov odvolacieho konania neprislúcha. Úspešný žalobca v odvolacom konaní nepodal návrh na rozhodovanie o trovách konania.

Keďže úspešný žalobca, ktorému súd neuložil povinnosť nahradiť trovy konania v zmysle §4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/1992 Zb. je oslobodený od súdnych poplatkov, súd prvého stupňa uznesením zo 4.4.2014 (č. l. 182 spisu) správne rozhodol aj o poplatkovej povinnosti žalovaného, ktorá podľa §2 ods. 2 citovaného zákona naňho prešla z dôvodu, že žalovaný od poplatku oslobodený nebol a vzhľadom na právoplatné skončenie veci samej od poplatku oslobodený už ani nemôže byť. Nejde pritom o žiadne z konaní vymenovaných v §2 ods. 2 citovaného zákona, keď povinnosť zaplatiť súdny poplatok na žalovaného neprechádza a nebola zistená ani žiadna okolnosť, pre ktorú súd o poplatkovej povinnosti by mal alebo mohol rozhodnúť inak.

Súd prvého stupňa nesprávne však určil výšku súdneho poplatku podľa položky 1 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. Správna výška súdneho poplatku zo žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku vydaného rozhodcom je ustanovená v položke 3 písm. c) sadzobníka sumou 331,50 €. Odvolací súd preto postupujúc podľa poslednej vety §12 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. v odvolacom konaní zmenil nesprávne rozhodnutie súdu prvého stupňa o poplatkovej povinnosti tak, ako je to uvedené v enunciiate rozsudku.

Výsledok hlasovania senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie **n i e j e** prípustné.